

психічне здоров'я набуло особливої актуальності для України, яка переживає важкий період війни. Українські діти виявили велику міць та стійкість у зусиллях подолати труднощі в умовах війни, проте вони залишаються вразливими в обличчі психологічних травм та емоційних викликів. Це також нагадує нам про важливість глобальної співпраці та зусиль на міжнародному рівні для забезпечення миру та безпеки для всіх дітей світу.

У цих надскладних обставинах, педагоги, батьки та громадські лідери мають відповідальність забезпечити психологічну підтримку та психосоціальний захист молодших школярів. Важливо створити безпечне середовище, де діти можуть виразити свої емоції, отримати підтримку, знайти шляхи до відновлення свого психічного здоров'я, рости сильними та стійкими, навіть в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Як війна відбивається на психіці дітей. URL: https://lb.ua/society/2020/09/21/466387_koli_mi_prosili_ditey_namalyuvat_i.html (дата звернення - 03.11.2023 р.).

2. Як зберегти фізичне та ментальне здоров'я дитини під час війни: досвід провідних психологів. URL: <https://rubryka.com/article/child-health-during-war/> (дата звернення - 03.11.2023 р.).

ЧЕРКЕС Ольга,

студентка навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка,

ПІДГУРСЬКА Валентина,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема мовленнєвого розвитку завжди була в центрі уваги вітчизняних та зарубіжних дослідників. Сьогодні все частіше піднімається питання про те, як ефективно покращити розвиток зв'язного мовлення учнів.

Аналіз літератури показав, що проблему розвитку зв'язного мовлення в дітей молодшого шкільного віку досліджували низка

вітчизняних науковців таких як : О. Біляєв, Л. Варзацька, М. Вашуленко, О. Вишник, С. Дорошенко, С. Дубовик, Т. Зінченко, Т. Ладиженська, О. Мельничайко, С. Омельчук, Л. Паламар, М. Пентилюк, К. Пономарьова, О. Прищепа, О. Савченко, О. Хорошковська та ін.

Уроки розвитку зв'язного мовлення посідають важливе місце у системі уроків мовно-літературної освітньої галузі, адже вони спрямовані практично застосувати мовну теорію в мовленнєвій діяльності учнів.

На думку науковиці Г. Шелехової одними з найскладніших уроків є уроки для розвитку мовлення, адже в них мають міститися різнотипні завдання, які спрямовуються на інтелектуальний та мовленнєвий розвиток дітей, такі уроки покликані збагачувати емоційний та духовний світ дитини [2].

Важливе значення для методично правильних організацій навчання зв'язного мовлення є чітко спланований зміст спеціальних уроків з дотриманням послідовності та повторюваності, наступності та перспективності під час розробки системи творчих робіт.

Професор М. Вашуленко стверджує, що *зв'язне мовлення* – це вміння правильно і доцільно, відповідно до норм літературної мови, користуватися всім арсеналом мовних засобів у побудові зв'язних висловлювань. Розвивати мовлення – означає вчити школярів правильно і доцільно, відповідно до норм літературної мови користуватися всім арсеналом мовних засобів у побудові зв'язних висловлювань [1, с. 307].

Наскільки успішно буде розвиватись зв'язне мовлення школярів, залежить від потреби у спілкуванні з іншими, а також від створення для дитини мовленнєвого середовища та правильного планування системи роботи для формування комунікативних умінь.

Український мовознавець О. Біляєв зазначав, що *зв'язне мовлення* розвивається і засвоюється тільки тоді, коли учень здатний розуміти лексичні і граматичні мовні значення, але й коли він своїми почуттями, мисленням сприймає те явище дійсності, яке відповідає певним одиницям мови [4].

Учні початкових класів, у силу свого віку, не вміють правильно виражати свої думки відповідно до ситуації мовлення та припускаються мовних та мовленнєвих помилок. Робота над розвитком зв'язного мовлення учнів початкових класів вимагає від учителя застосування різноманітних інноваційних методів, прийомів та засобів навчання. Одним із таких засобів є театралізована діяльність. Учні у процесі театралізованої діяльності вчать комунікувати, вести діалоги, керувати силою голосу та темпом мовлення, що відповідає героєві твору.

У типових програмах Нової української школи введена змістова

лінія «Театралізуємо». Ця змістова лінія сприяє розвитку комунікативних умінь, а саме вмінню обирати відповідні комунікативні стратегії та вмінню моделювати різні ситуації спілкування, досліджувати несловесні засоби спілкування. Використання театралізації сприяє активному залученню учнів до навчального процесу та підвищенню їх мотивації до вивчення нового матеріалу. Одне із ключових завдань театралізованої діяльності - сприяння розвитку зв'язного мовлення учнів початкових класів [5].

Під час проходження педагогічної практики, нами було проведене анкетування серед учителів початкових класів, щодо використання театралізованої діяльності у процесі розвитку зв'язного мовлення учнів початкових класів. Результати анкетування допомогли підтвердити актуальність дослідження і виявити ставлення вчителів до цієї проблеми. Також ми класифікували основні причини недостатнього використання елементів театралізації на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Серед причин малого використання учителями засобів театралізованої діяльності на уроках, можна назвати змішане та дистанційне навчання. У зв'язку з військовою агресією у вчителів бракує часу, щоб використовувати театралізовану діяльність на уроках, адже через повітряні тривоги багато часу діти проводять у сховищах. Ще однією причиною, в своїх анкетах, учителі називають відсутність відповідних матеріалів (костюмів, пальчикового театру та ін.) та методичних розробок, щодо впровадження такої діяльності у навчальному процесі початкової школи.

Опираючись на теоретичне підґрунтя, ми розробили систему завдань, для використання елементів театралізації на уроках розвитку зв'язного мовлення. Розроблені завдання спрямовані на реалізацію змістової лінії «Театралізуємо».

Під час проходження практики на уроках мовно-літературної освітньої галузі разом з дітьми третього класу за підручником Олександри Савченко «Українська мова та читання» інсценізували вірш Лідії Повх «У бібліотеці» та українську народну казку «Кирило Кожум'яка».

Використання елементів театралізації на уроках в початковій школі сприяє розвитку емоційного інтелекту та творчого мислення. Діти залучаються до сценічної творчості та вчать імпровізувати, моделювати різні ситуації спілкування. Діти, які вміють вести бесіду та висловлювати свої думки чітко та зрозуміло, зазвичай більш успішні в спілкуванні з однолітками та дорослими.

Зв'язне мовлення допомагає дітям висловлювати свої думки та почуття зрозуміло та точно. Це є важливим аспектом для їх самовираження. Діти в яких добре розвинуте зв'язне мовлення, зазвичай

легше адаптуються до нового середовища та взаємодіють з новими людьми. Здатність говорити зрозуміло та виразно допомагає дітям бути більш соціально активними.

Учні, приходять до школи з бажанням вчитись і саме від вчителя залежить чи підтримає він це бажання впродовж усього навчання в школі. Дітей варто зацікавлювати різноманітними формами роботи, залучати до позакласних заходів, проводити цікаві активності, використовувати фізкультхвилинки у ігровій формі, готувати театралізовані постановки.

Театралізовану діяльність учитель може використовувати не лише на уроках мовно-літературної освітньої галузі, але й на уроках математики, я досліджую світ, мистецтва та інших. Також елементи театралізованої діяльності можна використовувати при підготовці до календарних та обрядових свят, новорічних карнавалів, тематичних вечірок та паті. Театралізована діяльність сприяє збагаченню словникового запасу, розвитку емоційного інтелекту, вивченню етикетного мовлення та розвитку комунікативних навичок. Також у процесі театралізованої гри діти вчаться діяти злагоджено та розвивати лідерські якості.

Отже, застосування елементів театралізації дозволить зробити навчальний процес цікавим, змістовним та допоможе розвинути в учнів інтерес до навчання.

Список використаних джерел

1. Барановська І. Театр ляльок у початковій школі: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2019.170 с.
2. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2011. 364 с.
3. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
4. Доброгорська І. О. Розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників у процесі театралізованої діяльності. Добірка творів для театралізації : кваліфікаційна робота. Кривий Ріг, 2021.157 с.
5. Типові освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasisv>